

SPIS TREŚCI

Przedmowa do wydania pierwszego . 5

Przedmowa do wydania dziewiątego . 6

1 PRZEDMIOT I ZADANIA DYDAKTYKI . 7

1.1. Etymologia, geneza i znaczenie nazwy „dydaktyka” . 7

1.2. Dydaktyka ogólna a dydaktyki szczegółowe . 9

1.3. Przedmiot i zadania dydaktyki . 11

1.4. Podstawowe pojęcia dydaktyczne . 13

1.5. Metody badań dydaktycznych . 24

Sprawdzian 1 . 29

2 SYSTEMY DYDAKTYCZNE . 30

2.1. Dydaktyka herbartowska jako podstawa tzw. szkoły tradycyjnej . 32

2.2. Dydaktyka deweyowska jako podstawa szkoły progresywistycznej . 38

2.3. Dydaktyka współczesna jako podstawa szkoły socjalistycznej . 48

Sprawdzian 2 . 55

3 CELE KSZTAŁCENIA . 56

3.1. Cele wychowania . 56

3.2. Cele kształcenia ogólnego . 59

3.3. Cele kształcenia zawodowego . 62

3.4. Próby konkretyzacji celów kształcenia . 63

3.5. Związek celów kształcenia z celami wychowania . 66

Sprawdzian 3 . 67

4 TREŚĆ KSZTAŁCENIA . 69

4.1. Wymagania społeczne, zawodowe i kulturowe . 70

4.2. Wymagania naukowe . 71

4.3. Pedagogiczne teorie doboru treści kształcenia . 73

4.3.1. Materializm dydaktyczny (encyklopedyzm) . 74

4.3.2. Formalizm dydaktyczny . 75

4.3.3. Utylitaryzm dydaktyczny . 76

4.3.4. Teoria problemowo-kompleksowa . 78

4.3.5. Strukturalizm . 79

4.3.6. Egzemplaryzm . 80

4.3.7. Materializm funkcjonalny . 81

4.3.8. Teoria programowania dydaktycznego . 82

- 4.4. Plany i programy nauczania . 87
- 4.5. Podręczniki szkolne . 92
- Sprawdzian 4 . 94
- 5 PROCES NAUCZANIA—UCZENIA SIĘ . 95**
 - 5.1. Geneza i rozwój nowoczesnego modelu nauczania—uczenia się . 97
 - 5.2. Cechy nowoczesnego modelu nauczania—uczenia się . 100
 - 5.3. Ogniwa procesu nauczania—uczenia się . 102
 - 5.3.1. Ogniwa procesu nauczania—uczenia się w podającym toku pracy dydaktycznej . 103
 - 5.3.2. Ogniwa procesu nauczania—uczenia się w poszukującym toku pracy dydaktycznej . 104
 - 5.3.3. Współczesne próby popularyzacji poszukującego toku pracy dydaktycznej . 106
 - 5.4. Funkcje wychowawcze procesu nauczania—uczenia się . 108
 - Sprawdzian 5 . 109
- 6 ZASADY NAUCZANIA . 111**
 - 6.1. Pojęcie zasad nauczania . 111
 - 6.2. Geneza zasad nauczania . 113
 - 6.3. Zasada pogładowości . 115
 - 6.4. Zasada przystępności w nauczaniu . 118
 - 6.5. Zasada świadomego i aktywnego udziału uczniów w procesie nauczania—uczenia się . 119
 - 6.6. Zasada systematyczności . 121
 - 6.7. Zasada trwałości wiedzy uczniów . 124
 - 6.8. Zasada operatywności wiedzy uczniów . 126
 - 6.9. Zasada wiązania teorii z praktyką . 127
 - Sprawdzian 6 . 131
- 7 METODY NAUCZANIA . 132**
 - 7.1. Rys historyczny . 133
 - 7.2. Klasyfikacja metod nauczania . 135
 - 7.3. Metody oparte na obserwacji (oglądowe) . 137
 - 7.4. Metody oparte na posługiwaniu się słowem . 139
 - 7.5. Metody oparte na działalności praktycznej uczniów . 144
 - 7.6. Metody gier dydaktycznych . 148
 - 7.7. Metody nauczania a główne rodzaje zadań dydaktycznych . 151
 - 7.8. Kryteria doboru metod nauczania . 153
 - Sprawdzian 7 . 154
- 8 NAUCZANIE PROGRAMOWANE . 155**
 - 8.1. Geneza nauczania programowanego . 156
 - 8.2. Zasady i rodzaje nauczania programowanego . 158
 - 8.2.1. Program liniowy . 161
 - 8.2.2. Program rozgałęziony . 166
 - 8.2.3. Program mieszany . 171
 - 8.3. Środki służące do ekspozycji programu . 178
 - 8.4. Ogólna ocena nauczania programowanego . 180
 - 8.5. Próba diagnozy . 182
 - 8.6. Komputeryzacja nauczania . 189
 - Sprawdzian 8 . 191
- 9 FORMY ORGANIZACYJNE NAUCZANIA . 192**
 - 9.1. Kryteria podziału organizacyjnych form nauczania . 193
 - 9.2. Nauczanie jednostkowe . 194
 - 9.3. Nauczanie zbiorowe . 195
 - 9.4. Niektóre próby modernizacji systemu klasowo-lekcyjnego . 197

- 9.4.1. Zdolności uczniów . 197
- 9.4.2. Treść nauczania . 199
- 9.4.3. Tempo pracy uczniów . 201
- 9.4.4. Nauczanie grupowe . 203
- 9.4.5. Modele dydaktyczne . 206
- 9.5. Lekcja, jej struktura i typy . 207
- 9.6. Zajęcia pozaszkolne . 210
- Sprawdzian 9 . 212

10 ŚRODKI DYDAKTYCZNE . 213

- 10.1. Pojęcie i funkcje środków dydaktycznych . 213
- 10.2. Podział środków dydaktycznych . 215
- 10.3. Środki wzrokowe . 217
- 10.4. Środki słuchowe . 218
- 10.5. Środki wzrokowo-słuchowe . 218
- 10.6. Środki wzrokowe, słuchowe i wzrokowo-słuchowe a maszyny dydaktyczne . 221
- 10.7. Uwagi metodyczne . 222
- 10.8. Środki masowego przekazu informacji i ich wykorzystanie w pracy dydaktycznej . 224
- Sprawdzian 10 . 226

11 NIEPOWODZENIA SZKOLNE . 227

- 11.1. Przyczyny niepowodzeń w nauce szkolnej w świetle dotychczasowych badań . 230
 - 11.1.1. Przyczyny społeczno-ekonomiczne . 230
 - 11.1.2. Przyczyny biopsychiczne . 231
 - 11.1.3. Przyczyny dydaktyczne . 234
- 11.2. Dydaktyczne środki walki z niepowodzeniami szkolnymi . 240
 - 11.2.1. Profilaktyka pedagogiczna . 240
 - 11.2.2. Diagnostyka pedagogiczna . 241
 - 11.2.3. Terapia pedagogiczna . 241
- Sprawdzian 11 . 245

12 PLANOWANIE PRACY DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEJ . 246

- 12.1. Rodzaje planowania działalności dydaktycznej . 247
- 12.2. Metody planowania dydaktycznego . 248
- 12.3. Kontrola i ocena stopnia realizacji planów dydaktycznych . 250
- Sprawdzian 12 . 254

13 SZKOŁA . 255

- 13.1. Geneza i znaczenie nazwy „szkoła” . 255
- 13.2. Rozwój szkoły . 257
- 13.3. Krytyka szkoły . 258
- 13.4. Krytyka krytyki . 262
- 13.5. Główne koncepcje przebudowy szkoły . 265
- 13.6. Szkoła przyszłości . 270
- Sprawdzian 13 . 271

14 WARUNKI MODERNIZACJI PROCESU KSZTAŁCENIA . 272

- 14.1. Warunki unowocześnienia szkolnictwa . 273
- 14.2. Warunki unowocześnienia procesu kształcenia . 279
- 14.3. Praktyka poczynąń modernizacyjnych . 283
- Sprawdzian 14 . 288

Literatura cytowana . 289

Indeks nazwisk . 295

Indeks rzeczowy . 298